

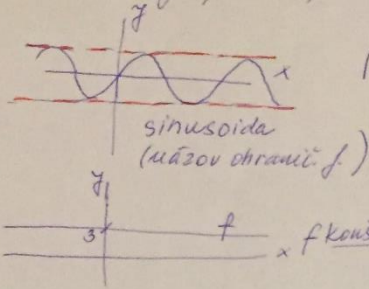
2.B SAMOŠTÚDIUM 26.10.2020 – 30.10.2020

MAT – Mgr. Čakajdová

VLASTEN.

(str. 3)

3) Ohraničenosť funkcie : ohraničená funkcia (ohranič. zhora) (ohranič. zdola)
 celá f sa pohybuje akoby v kolájkoch.

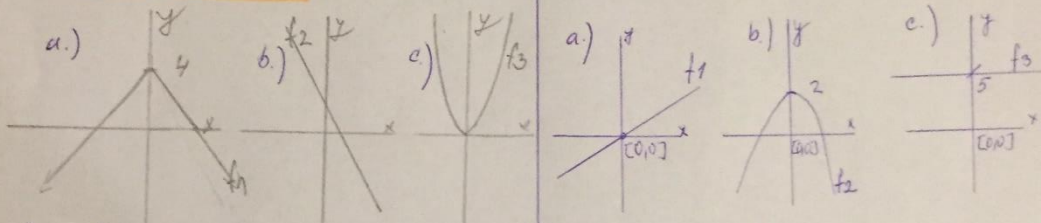

(Akákoľvek je funkcia, červené kolájkíčky
 známe majú ohraničenie aj zhora
 aj zdola)

PRECVCENIE

!!! VYRIEŠTE !!!

VZOROVÉ RIŠENÉ URČTE VLASTNOSTI ÚLOHY NA PREČNÉ.

a) " f_1 " : nie je monotónna (lebo aj rast, aj kles.)
 : je párna (lebo je súmerná "y")
 : nie je ohraničená (lebo nadol ide do $-\infty$)
 hoci zhora je ohraničená

b) " f_2 " : je klesajúca monotónna (lebo stále klesá) b)
 nie je párna, ani nepárna
 nie je ohraničená (lebo ide nahor
 aj nadol do $+\infty$)

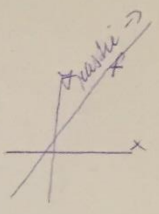
c) " f_3 " : nie je monotónna (aj klesá aj rastie) c)
 je párna (lebo je súmerná obojstranne)
 nie je ohraničená (lebo nahor ide
 do $+\infty$)
 (zdola je ohraničená
 lebo nikdy neide do $-\infty$)

VLASTNOSTI FUNKCIE

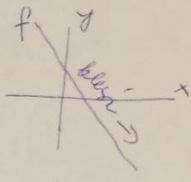
U každej funkcie vieme určiť vlastnosti:

1.) Pribeh funkcie:

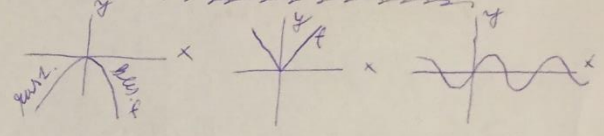
rastúca monotónna
na celom prírbehu D_f rastie

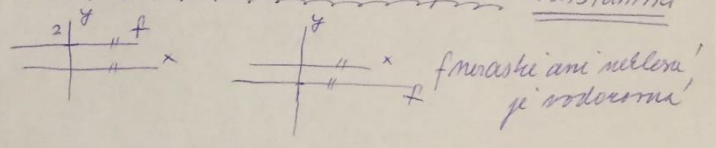
kladajúca monotónna
na celom prírbehu D_f klesá

striedajúca pribeh → nie je monotónna

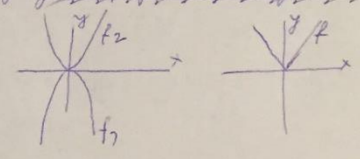

nerastúca a súčasne ukladajúca = konštantná

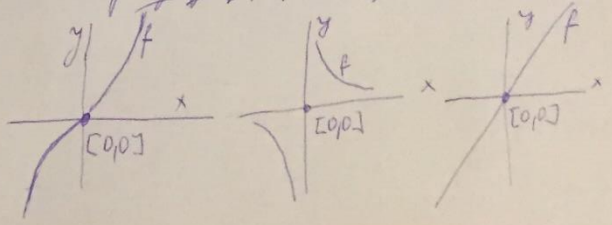

2.) Párnosť a nepárnosť funkcie:

párna f ak $f(x) = f(-x)$ (k: graf f je súmerný podľa osi "y")

nepárna f ak $f(-x) = -f(x)$ (k: graf f je súmerný podľa počiatku)

TC: FUNKCIE - VLASTNOSTI FUNKCIE

TRIEBA: 2. A, 2. B.

DÁTUM: 19. 10. 2020

(od 23. 10 - 29. 10. 2020)

- monotónnosť
- párnosť a nepárnosť
- periodičnosť
- určenie D_f , H_f a vlastností z grafu f .

Def: FUNKCIA je množina bodov $[x, y]$ (x, y sú pravečné) pričom platí že ku každému „ x “ existuje práve jedno „ y “.

MNOŽINA všetkých čísel, ktoré predstavujú „ x “ sa nazýva „ D_f “ definičný obor $D_f = x$ hodnoty

MNOŽINA všetkých čísel, ktoré predstavujú „ y “ sa nazýva „ H_f “ obor funkčných hodnôt. $H_f =$ hodnoty funkcie (y)

Napr.

Dávajú sú body funkcie: $\begin{matrix} x & y \\ [1; 3] \\ [2; 5] \\ [0; 1] \\ [-2; -3] \end{matrix}$ } množina x -ov
 do $D_f = \{1, 2, 0, -2, \dots\}$
 do $H_f = \{3, 5, 1, -3, \dots\}$ (množina y -ov)

$D_f =$ je množina všetkých čísel pre ktoré po dovedení za „ x “ funkcia existuje = $f(x)$ je definovaná

$H_f =$ je množina všetkých čísel, ktoré vypočítame ako „ y “ (zo x-ov a f . / po dovedení za „ x “)

SJL - PaedDr. Krajčovičová

Poznámky prepísať alebo prefotené nalepiť do zošita

Charakterizovať aspekty života Štúra a jeho zásluhy

Definovať Štúra a jeho význam pre Slovákov

Vymenovať znaky romantizmu

Definovať typické znaky slovenského romantizmu

Vysvetliť ciele spoločnosti a hnutia štúrovcov

Vymenovať hlavných predstaviteľov slov. romantizmu

LUDOVÍT ŠTÚR (Velislav) - (1815-1856)

- narodil sa v Zay Uhrovci

- jeho otec učiteľ, poskytol mu základné vzdelanie; študoval na nemeckom gymnáziu v Rábe, potom na BA lýceu

- na lýceu vystupoval proti národnému útlaku a presadzoval myšlienku slovanskej vzájomnosti

- študoval v Nemecku v Halle, kde sa jeho vlastenecké cítenie upevnilo a po návrate vystupoval proti pomadařčovaniu Slovákov, preto ho v 1843 odvolali z katedry (bol profesorom)

- bol jazykovedec, novinár, politik, básnik, filozof

- vedúca osobnosť SNO, vodca štúrovskej skupiny (Chal., Botto, Král, Sládk., Hurban, Hodža)

Štúr ako:

1. JAZYKOVEDEC: v 1843 uzákonil spisovný jazyk, kt. zjednotil Slovákov

- spis **Nárečja slovenskou alebo potreba písania v tomto nárečí:**

- dokazuje v ňom, že iba taký národ je samostatný, kt. má vlastnú jazykovú, duchovnú a materiálnu svojbytnosť

- **Nauka reči slovenskej**- hláskoslovie, morfológia, syntax, pravopis, fonetika

2. NOVINÁR: prvé politické noviny 1845 **Slovenské národňje novini + literárna príloha Orol tatranský**

- riešil v nich politické a hospodárske problémy, žiadal zrušenie poddanstva, zdanenie šľachty, vybudovanie a zveľadenie priemyslu a obchodu

3. POLITIK: poslanec za **Zvolen** v Uhorskom sneme – známa Reč na uhorskom sneme, v ktorej žiada to, čo v Slov. nár. novinách

- máj 1848 Štúr, Hurban, Hodža sa zišli v Lipt. Mikuláši a sformovali **Žiadosti slov. národa**

(požívanie slovenčiny v školách a úradoch, autonómia Slovenska v rámci Uhorska)

- uhorská vláda ich neakceptovala a vydala na Štúra, Hurbana a Hodžu zatykač- preto utiekli do Čiech.

Po potlačení revolúcie boli zrušené demokratické slobody pred revolúcie a štúrovci sa dostali pod policajný dozor

4. BÁSNIK: začal písať po česky, prvá zbierka **Dumky večerní**

- pesimistické básne, Štúr smúti nad osudom ľudu a žiali i nad sebou

- **báseň Rozžehnaní:** lúči sa s milou, lebo chce svoj život venovať vlasti

- **zbierka Spevy a piesne**- elegické básne, inšpiruje sa rodným krajom, poznačila ho strata jeho blízkych a strata ideálov

5. FILOZOF: **Slovanstvo a svet budúcnosti:** domnieval sa, že slovanské národy oslobodí cárske Rusko

- svoje názory na lit. vyjadril v diele **O národných písních a pověstech plemen slovanských:** bol presvedčený, že v budúcnosti Slovania vyniknú svojou poéziou, kt. vychádza z ľud. slovesnosti, lebo v nej víťazí láska a vlastenectvo.

6. VODCA SLOVENSKEJ REVOLUČNEJ MLÁDEŽE = Štúrovske hnutie

Štúrovci

Bol to hlavný prúd slovenského národného hnutia v polovici 19. storočia, nazvaný podľa jeho najvýznamnejšej osobnosti Ľudovíta Štúra. Formoval sa v 30. a 40. rokoch najmä na evanjelickom lýceu v Bratislave, kde pôsobila **Spoločnosť česko-slovanská.**

Jej zakladateľmi boli Karol Štúr a Samo Chalupka. Najväčší rozvoj zaznamenala roku 1835 po príchode Ľudovíta Štúra, ktorý sem vniesol politiku.

Romantizmus v slovenskej literatúre

Romantizmus vznikol ako protiklad ku klasicizmu, proti rozumu sa začína zdôrazňovať cit, vzniká nová filozofia – idealizmus, ktorá hlása, že myšlienka, vedomie a duch sú prvotné, hmota a bytie druhotné

- romantizmus má v jednotlivých národných literatúrach rôzne podoby.

znaky romantizmu:

1. v popredí je človek, ktorý nie je dokonalý, postavy často žijú na okraji spoločnosti (trestanci, žobráci, tuláci)
2. hrdina túži po slobode a dostáva sa do konfliktu so spoločnosťou, búri sa (revoltuje)
3. v tomto konflikte je hrdina osamelý a nepochopený
4. rozpor medzi snom a skutočnosťou
5. titanizmus – vykonanie mimoriadneho činu
6. koniec je vždy tragický, hrdina zomiera
7. autor sa stotožňuje s hrdinom – autoštylizácia
9. využitie protikladov, čiže kontrastov
10. diela sú poznačené pesimizmom, beznádejou, smútkom
12. literatúra je subjektívna
13. námety z minulosti
14. pestuje sa lyrika, epika, dráma menej
15. lyrika splýva s epikou = vznik lyricko-epických skladieb

ROMANTIZMUS V SLOVENSKEJ LITERATÚRE

Literárny program štúrovcov

Štúrovci sa opierali o ľudovú slovesnosť, napodobňovali ju. Hlavným literárnym okruhom sa stáva lyrika. Najčastejším útvarom bola balada. Typická je sylabická prozódia. Rozvíja sa aj próza, ale v menšom rozsahu – historické povesti, kratšie prózy zo súčasného života.

Medzi najznámejších štúrovcov patria:

Samo Chalupka – najstarší básnik, vyjadruje v básňach lásku k domovine

Janko Kráľ – najrevolučnejší básnik romantizmu

Andrej Sládkovič – jediný písal o láske k žene, ktorá mu splynula s láskou k vlasti

Ján Botto – najmladší, písal až po revolúcii 48/48

Ciele spoločnosti: vzdelávanie v rodnom jazyku, šírenie osvety, študovanie dejín, výklad našich aj slovanských autorov, oslava významných historických udalostí. 24.4.1836 sa tajne uskutočnila pamätná vychádzka na Devín, kde účastníci prijali ku krstným menám aj symbolické slovanské mená (napr. L. Štúr–Velislav).

Štúrovci chceli zlepšovať sociálne a kultúrne pomery ľudu, požadovali zrušenie poddanstva, zdanenie šľachty, žiadali zastaviť maďarizáciu, uznať Slovákov za národ, uplatniť slovenčinu v nižšom školstve, úradoch a v cirkvi.

Zakladali nedeľné školy, knižnice, spolky miernosti, Štúrovci sa zaslúžili za vznik slovenskej hymny, vlajky a znaku.

V roku 1837 spoločnosť zakázali a činnosť sa presunula na **Katedru reči a literatúry česko-slovanskej**. Vedúcom katedry bol profesor Palkovič, zástupcom bol Štúr.

Roku 1843 bol Štúr z katedry pre svoje pokrokové myšlienky odvolaný pod zámienkou protištátnej činnosti. Na protest odchádza väčšina študentov s ním do Levoče. Tu vznikajú básne Duma bratislavská od Janka Kráľa a Nad Tatrou sa blýska od Janka Matušku. (dnešná hymna)

ANJ - Mgr. Ondrušová

Z minulého týždňa vám zostáva **slovná zásoba 6. lekcie a téma People a Society**.

Riešenie úloh z minulého týždňa:

cv.10: **make** – phone calls, breakfast, the beds, sandwiches

do – housework, the cooking, the hoovering, the washing-up, the ironing, nothing

cv.1: 2 easy-going, 3 guide, 4 control, 5 fair, 6 punish, 7 bring, 8 freedom

cv.2: **make** – the beds, a phone call, a mess **do** – the hoovering, the housework, nothing, phone calls

cv.3: 1 Someone / He is doing the cooking. 2 Someone / She is doing the washing-up. 3 Someone / He is making breakfast. 4 Someone / He is making a sandwich. 5 Someone / She is doing the ironing. 6 Someone / She is doing nothing.

Úloha na tento týždeň:

Riešenie mi pošlite do 28.10. 2020.

Čítanie s porozumením:

Učebnica, str. 49 – prečítajte text, prípadne pracujte so slovníkom.

Na str. 48 vypracujte cvičenia k textu:

Cvičenie 2: Text je rozdelený na 6 odsekov (6 *paragraphs*), k výrazom v cvičení (*Words to know*) máte priradiť číslo odseku, v ktorom sa tieto výrazy nachádzajú.

Cvičenie 3: doplňte vety správnym číslom alebo dátumom

Cvičenie 4: doplňte vety výrazmi z 2. cvičenia

NEJ - Mgr. Nováčiková

- vypočujte si nahrávku na CD na s. 58/5 a - doplňte text
- s. 58/5 b - vyplňte
- s. 59/7 a - doplňte tabuľku
- stále si opakujeme osobné zámená v akuzatívne

Pošlite mi len cvičenie s. 59/7a (daniela.novacikova@gmail.com), ostatné si vypracujte v cvičebnici alebo do zošita. Už viete, dokedy mi musíte poslať vypracované cvičenie z minulého šk. roka - do štvrtku do 12. hod.

RUJ – Mgr. Chudá

Vsevo dobrovo, ruštinári

Pokračujeme v práci s učebnicou Raduga:

- **Strana 86 v žltom rámečku – dopíšte slová do profesií, ktoré máte v predchádzajúcich častiach v zošite a pri pomoci prekladača ich preložte a naučte sa.**
- **Cv. 2.6 doplniť koncovky**
- **Vo fialovom rámečku – doplniť vyčasované sloveso „ učit’sja, raborat“**
- **Str. 87 – cv. 3.1 prečítať -a./, b./ -doplniť, V./ doplniť**

Všetko prosím zaslať do piatku poobede. Upozorňujem tých, ktorí nezaslali bez ospravedlnenia predošlé učivá, budú z nich hodnotení nedostatočnou známku. Ak ich zašlete dodatočne, bude známka priemerovaná.

OBN – Mgr. Chudá

Ústava SR ako základný právny dokument štátu

Prvá hlava

Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát; uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, zmluvy, záväzky, ktorými je viazaná, štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.

Územie SR je jednotné a nedeliteľné, hranice sa môžu meniť len ústavným zákonom.

Nikomú možno odňať štátne občianstvo SR proti jeho vôli.

Štátnym jazykom je slovenský jazyk.

SR môže mier, bezpečnosť a poriadok za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.

SR podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí

Štátne symboly

Štátny znak – dvojité strieborný kríž na červenom štíte vztýčený na strednom vyvýšenom vršku modrého trojvršia štátna

Vlajka – tri pozdĺžne pruhy: biely, modrý a červený + štátny znak Štátna pečať – znak SR, okolo ktorého je do kruhu umiestnený nápis SR

Štátna hymna – prvé dve slohy piesne Nad Tatrou sa blýska – Janko Matuška

Hlavné mesto SR -Bratislava

Druhá hlava

Základné práva a slobody

Všeobecné ustanovenia

Ludia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach, základné práva sú neodňateľné, nescdzutiteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné

Základné práva a slobody sa zaručujú na území SR všetkým. Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti

Povinnosti možno ukladať: zákonom, medzinárodnou zmluvou, nariadením vlády.

Základné ľudské práva a slobody

Každý má právo na život.

Nikto nesmie byť pozbavený života, trest smrti sa nepripúšťa.

Nikoho nemožno mučiť, ani podrobiť ponižujúcemu zaobchádzaniu.

Osobná sloboda sa zaručuje.

Obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom (zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu)

Do väzby možno vziať iba z rozhodnutia súdu, každý má právo na vlastníctvo.

Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručuje. Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú.

Politické práva

Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Petičné právo sa zaručuje. Právo pokojne sa zhromažďovať, občania majú právo zakladať politické strany a politické hnutia a združovať sa v nich.

Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním.

Práva národnostných menšín a etnických skupín

Právo na vzdelanie v ich jazyku.

Právo používať ich jazyk v úradnom styku.

Hospodárske, sociálne a kultúrne práva

Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Občania majú právo na prácu. Zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Každý má právo na ochranu zdravia. Každý má právo na vzdelanie

Právo na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva

Právo na súdnu a inú ochranu

Každý má právo domáhať zákonom svoje práva. Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi. len súd rozhoduje o vine, treste za trestný čin.

Milí študenti

Z tohto učiva si osvojíme:

- **Základné znaky 1. a 2. Hlavy Ústavy SR**
- **Osobitnú pozornosť venujeme právam a slobodám občanov.**

DEJ - Mgr. Urbanová

SLOVÁCI V RAKÚSKO-UHORSKU.

Slovenský národ a český národ žili v štátnom útvere, ktorý sa od rakúsko-maďarského vyrovnania roku 1867 volal Rakúsko-Uhorsko. Hovorilo sa mu aj dvojité, čiže dualistická monarchia. Dualizmus znamenal, že štát bol rozdelený na dva samostatné celky – na Rakúsko a Uhorsko, spojené iba osobou panovníka, spoločnou zahraničnou politikou, spoločnou armádou a financiami. Vnútná, kultúrna a školská politika bola v každom zo štátov vykonávaná samostatne. V Uhorsku bola pri moci maďarská

šľachta a v Rakúsku nemecko-rakúska buržoázia. Slovensko bolo súčasťou Uhorska, Čechy a Morava patrili do Rakúska.

Vládnuce kruhy v Uhorsku neposkytovali slovenskému národu národné práva. V Rakúsku sa prejavovali snahy a ponemčovanie – germanizáciu – českého národa. Medzi pomermi v Rakúsku a v Uhorsku bol rozdiel. Zatiaľ čo v slobodnejších rakúskych pomeroch sa mohol český národ hospodársky a kultúrne rozvíjať, mal svoje kultúrne zariadenia, školy vrátane univerzity, slovenský národ v Uhorsku bol vystavený brutálnemu útlaku. Slovenský jazyk sa nemohol používať ani v ľudových školách a maďarskí vládcovia tvrdili, že slovenského národa v Uhorsku niet.

Český aj slovenský národ hľadal východisko zo svojho ťažkého položenía. Predstavitelia Čechov a Slovákov sa usilovali upozorniť na národnostnú nepravosť a útlak ostatné krajiny v Európe. Hľadali možnosti spolupráce s ostatnými nerovnoprávnymi národmi v Rakúsko-Uhorsku. Slováci v Uhorsku spolupracovali s Rumunmi a Srbmi. Najrozvinutejšia však bola spolupráca dvoch bratských národov – Čechov a Slovákov. V boji proti útlaku a nerovnoprávnosti v Rakúsko-Uhorsku boli Slováci a Česi prirodzenými spojencami.

Slovensko-česká spolupráca prebiehala najmä v oblasti kultúry. Českí spisovatelia a novinári prichádzali na Slovensko, objavovali krásnu krajinu a jej pracovitý ľud. Videli, že žije v neslobode a písali o tom nielen v Čechách, ale i v zahraničí.

Spoluprácu medzi Čechmi a Slovákmí organizovala Československá jednota, založená roku 1896. posielala na pomoc Slovensku mnoho kníh, pomáhala slovenským žiakom a študentom, ktorí študovali v Prahe a iných českých mestách. Uverejňovala práce slovenských vedcov a umelcov, organizovala večierky, na ktorých vystupovali predstavitelia slovenskej kultúry oboznamovali českú verejnosť so slovenskou vedou a umením. Od roku 1908 až do prvej svetovej vojny sa v moravskom kúpeľnom meste Luhačoviciach každoročne konali česko-slovenské porady. Vďaka tejto spolupráci sa Česi a Slováci navzájom lepšie spoznávali a zblížovali. Vytvorili sa tak predpoklady pre spoločný štát Čechov a Slovákov.

Rakúsko-uhorské vyrovnanie (1867) bolo rozdelenie **habsburskej monarchie** na dva rovnocenné štáty - Rakúsko (Predlitavsko) a Uhorsko (Zalítavsko). Od rakúsko-uhorského vyrovnania sa názov habsburskej monarchie zmenil na **Rakúsko-Uhorsko**.

Príčiny vzniku Rakúsko-Uhorska

Bezprostrednou príčinou vzniku Rakúsko-Uhorska bola porážka Rakúska **v prusko-rakúskej vojne v roku 1866**.

Snaha o štátnu suverenitu Uhorska však mala korene ešte v revolučnom roku 1848/1849, kedy sa skončila porážkou Maďarov Rakúskom pri Világosi (august 1849).

4. februára 1867 Viedeň súhlasila s obnovením uhorskej ústavy a utvorením uhorskej vlády na čele s grófom **Júliusom Andrásšym** (1867-1871). **Uhorský parlament zákon o rakúsko-uhorskom vyrovnaní schválil 29. mája 1867. Zo strany Uhorska sa o toto dvojštátie najviac zaslúžil liberálny politik Ferenc Deák** (1803-1876).

Rakúske cisárstvo sa po rakúsko-uhorskom vyrovnaní zmenilo na úniu Rakúsko-Uhorsko. Hranicu pri delení tvorila riečka **Litava** (prítok Dunaja), preto dostali oba celky polooficiálne názvy:

Predlitavsko - Rakúsko,

Zalítavsko - Uhorsko.

Štátoprávne usporiadanie

V roku 1867 bolo rakúsko-maďarským vyrovnaním rakúske cisárstvo premenené na úniu dvoch štátnych celkov (Rakúsko-Uhorsko) - tzv. **dualizmus**. Dualizmus je spojenie dvoch štátnych celkov, ktoré mali spoločného panovníka a spoločné riadenie niektorých dôležitých štátnych záležitostí.

V prípade **Rakúsko-Uhorska (R-U), ktoré existovalo v rokoch 1867-1918**, boli spoločné:

- **Osoba panovníka** z dedičnej habsbursko-lotrinskej dynastie – František Jozef I. (do roku 1916) a Karol I. (1916-1918), ktorí však v Uhorsku vystupoval ako **uhorský kráľ** a v Rakúsku ako **cisár**.
- **3 ministerstvá – ministerstvo zahraničia, vojny a ríšskych financií.**
- **Mena – koruna, colné územie a štátna banka.**

Každý z oboch celkov mal svoj parlament - ríšska rada v Rakúsku a uhorský snem v Uhorsku. Spoločné úrady mali označenie **c. a k.** (cisársky a kráľovský), predlitavské úrady **c. k.** (cisársky kráľovský – podľa českého kráľovstva) a zalítavské **m. k.** (maďarský kráľovský).

Štátnym zriadením R-U bola **monarchia**.

Hlavným mestom R-U bola **Viedeň**.

Úradnými jazykmi boli **nemčina, maďarčina a latinčina**.

Počet obyvateľov bol okolo **50 miliónov ľudí**.

V R-U žilo mnoho národností - **Nemci, Maďari, Česi, Poliaci, Ukrajinci, Rusíni, Rumuni, Chorváti, Slováci, Srbi, Slovinci, Taliani, Židia** ai.

Dôsledky rozdelenia štátu

Vyrovnanie stabilizovalo vnútropolitické pomery v monarchii, ale viedlo k odlišnému vývoju na východe a západe ríše. V rakúskych a českých krajinách (Predlitavsko) sa verejný život liberalizoval a demokratizoval, štát akceptoval národné hnutia aj silnejúce robotnícke hnutie. Uhorské vládne kruhy sa usilovali takémuto vývoju zabrániť. Svoj cieľ premeniť Uhorsko na maďarský, národne jednotný štát dosiahli za cenu potlačania demokracie a utlačania ostatných národov a národností žijúcich v Uhorsku. Rakúsko-uhorské vyrovnanie sa stalo začiatkom novodobej histórie Maďarov.

Dôsledky vyrovnania pre Slovákov

Po vyrovnaní sa začlenilo Slovensko do sféry uhorskej politiky a štátnosti. Slovákom to prinieslo desaťročia **násilnej maďarizácie a mnohostranného národného útlaku**.

V **decembri 1868** uhorský parlament schválil **národnostný zákon**, ktorý potvrdzoval existenciu uhorského (maďarského) národa a formálne udeľoval národné práva aj Nemaďarom, v praxi sa však nedodržiaval.

- Maďarčina sa stala štátnym jazykom a Slováci v Uhorsku neboli národom, ale iba etnickou skupinou a súčasťou uhorského národa.
- **Boli zrušené tri slovenské gymnáziá (Martin, Revúca, Kláštor pod Znievom) a Matica slovenská (1875)**. Na Slovensku tak do roku 1918 prestali existovať slovenské stredné školy a do ľudových (základných) škôl sa zaviedla povinne maďarčina.
- Privilegované vrstvy (zemanovia) sa len výnimočne hlásili k slovenskému pôvodu, mnohí si pomadařovali mená a pridávali sa k maďarským politickým kruhom – stávali sa z nich tzv. maďaróni (pomadařenci). Väčšie mestá na Slovensku sa tiež pomadařovali. Slovenskými zostávali len mestečká, no aj tam úrady obsadzovali Maďari.
- Od 60. rokov 19. storočia sa kultúrnym a aj politickým centrom stal **Turčiansky sv. Martin** - sídlo Matice slovenskej, gymnázia, Národného múzea, spolku slovenských žien Živena a ďalších kultúrnych ustanovizní. V Martine vychádzali od roku **1870** **Národné noviny** (politický orgán Slovenskej národnej strany) a od roku **1881** literárny mesačník **Slovenské pohľady** (vychádzajú dodnes).
- Ťažké ekonomické podmienky v Uhorsku nútili mnohých Slovákov emigrovať do
Kto má projekt na 1. Svetovú vojnu, môže ho poslať na môj mail

NAV - Ing. Vichnárová

1. Sviatosť manželstva

Diskusia o význame sviatosti manželstva z individuálneho aj spoločenského hľadiska a zdôvodniť jej vážnosť.

Poukázať na význam sviatosti manželstva pre vznik rodiny.

Charakteristika sviatosti manželstva.

Popis vlastností manželstva.

Vysvetlenie zneplatňujúcich prekážok manželstva.

Vysvetlenie manželského súhlasu.

Popis účinkov sviatosti manželstva.

Popis slávenia manželstva.

Učivo je žiakom vysvetlené prostredníctvom videokonferencie.

CHEM – Mgr. Mišeje

Aldehydy a ketóny

-nazývame aj karbonylové zlúčeniny

-obsahujú vo svojich molekulách karbonylovú skupinu $C = O \rightarrow$ dvojitá väzba

Aldehyd je organická zlúčenina, chemicky kyslíkatý derivát uhlíkovodíkov s aldehydickou funkčnou skupinou $R-CH=O$.

Ketóny sú organické zlúčeniny, chemicky deriváty uhlíkovodíkov s funkčnou skupinou $R^1-(C=O)-R^2$, kde R^1 a R^2 predstavujú alkylové zvyšky

-sú bežné v prírode

-sú to vonné súčasti rastlinných silíc

Názvoslovie:

•aldehydy:

1.) názov uhlíkovodíku + -al

H-CHO (metanal – kyselina mravčia)

2.) kmeň latinského názvu kyseliny + -aldehyd

H-CHO (formaldehyd – kyselina mravčia)

•ketóny:

1.) názov uhlíkovodíka + -ón (2-propanon)

2.) názov uhlíkovodíkových zvyškov + -ketón (dimetylketón)

3.) triviálny názov (acetón)

Fyzikálne vlastnosti:

-nižšie aldehydy a ketóny sú kvapaliny (iba formaldehyd je plyn), rozpustné v H_2O

-vyššie sú pevné látky nerozpustné v H_2O

-teploty varu sú vyššie než u éterov

-čím je molekulová hmotnosť nižšia, tým sú látky v H_2O rozpustnejšie

-najvyššie aldehydy a ketóny sú rozpustné v alkoholoch a éteri

-nižšie aldehydy prenikavo zapáchajú, vyššie aldehydy a niektoré ketóny majú príjemnú ovocnú alebo kvetinovú vôňu

Zástupcovia:

Aldehydy:

•Formaldehyd (metanal)

-bezfarebný, štiplavý a vo vode dobre rozpustný plyn

-jeho 40% vodný roztok (formalín) sa používa na dezinfekciu a na konzervovanie biologických materiálov

-surovina na výrobu plastov

-pôsobením amoniaku na formaldehyd, kt. sa používa na výrobu výbušniny, aj ako liečivo

-pod názvom Hexa – tzv. pevný lieh do prenosných varičov

•Acetaldehyd (etanal)

-penikavo páchnuca, prchavá kvapalina, ktorá ľahko polymerizuje

-na výrobu kys. octovej, liečiv a voňaviek

•Benzaldehyd (Benzenkarbaldehyd)

-najvýznamnejší aromatický aldehyd

-kvapalina horkomandľovej vône a chuti, je súčasťou mandlí a kôstiek broskýň

-státím na vzduchu sa rýchlo oxiduje na kyselinu benzoovú

-na výrobu liečiv a farbív

Ketóny:

•Acetón (propanón)

-prchavá, zdraviu škodlivá kvapalina, jeho pary so vzduchom po zapálení vybuchujú

-výborne rozpustný vo vode \rightarrow laboratorne a priemyselné rozpúšťadlo

-použitie: rozpúšťadlo, riedidlo, výroba farbív a plastov

•Cyklohexanón

-olejovitá kvapalina mätovej vône

-na výrobu polyamidových vlákien (silon), plastov

Karboxylové kyseliny

Obsahujú karboxylovú skupinu $-COOH$, ktorá je tvorená spojením karbonylovej skupiny a hydroxylovej skupiny. Názvoslovie: triviálne, ako napr. kyselina mravčia, alebo systematické, pomocou prípony -ová kyselina alebo -karboxylová kyselina.

Rozdelenie karboxylových kyselín:

a) podľa uhlíkového reťazca:

1. alifatické (mastné), ktoré môžu byť nasýtené alebo nenasýtené.
2. alicyklické
3. aromatické

b) podľa počtu karboxylových skupín

rozdeľujeme karboxylové kyseliny na mono-, di-, tri-, až polykarboxylové kyseliny.

Vlastnosti karboxylových kyselín:

fyzikálne:

Nižšie karboxylové kyseliny sú kvapaliny ostrej vône, s vodou sa miešajú v každom pomere. Stredné kyseliny sú olejovité kvapaliny nepríjemného zápachu, vyššie sú pevné látky nerozpustné vo vode.

chemické:

Soli karboxylových kyselín:

Neutralizáciou s hydroxidmi (alebo uhličitanmi) vznikajú soli karboxylových kyselín.

Význam majú sodné a draselné soli vyšších mastných kyselín (stearová, palmitová), ktoré sa používajú ako mydlá.

Výskyt, vznik a význam karboxylových kyselín

V prírode sú hojne rozšírené, väčšinou viazané vo forme solí a derivátov. Laboratórne vznikajú oxidáciou primárnych alkoholov cez aldehydy.

Kyselina mravčia $H-COOH$

- je bezfarebná kvapalina štipľavého zápachu. Má leptavé a dezinfekčné účinky, od ostatných sa odlišuje redukčnými vlastnosťami, ktoré vyplývajú z prítomnosti aldehydickej skupiny v štruktúre.

Voľne je prítomná v tele mravcov, komárov, včiel, v žihľave, ale aj v pote, krvi a moči. Používa sa v potravinárskom priemysle na konzervovanie.

Kyselina octová CH_3-COOH

- je ostro páchnuca bezfarebná kvapalina. Bezvodá (100%) tuhne pri $16^\circ C$ na látku podobnú ľadu (ľadová kys. octová). V koncentrácii 5- 8 % sa používa v potravinárstve ako ocot. Používa sa aj ako rozpúšťadlo a ako surovina v chem. priemysle. Vzniká oxidáciou etanolu - octové kvasenie.

Kyselina maslová $CH_3-(CH_2)_2-COOH$

- je zapáchajúca bezfarebná kvapalina (súčasť skazeného masla)

Kyselina palmitová $C_{15}H_{31}COOH$, kyselina stearová $C_{17}H_{35}COOH$ a kyselina olejová $CH_3-(CH_2)_7-CH=CH-(CH_2)_7-COOH$

- tvoria súčasť jednoduchých i zložených lipidov. Sodné a draselné mydlá kys. stearovej a palmitovej sa používajú ako mydlá.

Kyselina akrylová - CH₂=CH-COOH

- je páchnuca kvapalina, ľahko sa polymerizuje na sklovitý polymér (polyakrylát).

Kyselina šťavelová HOOC-COOH

- je kryštalická bezfarebná látka . Vo forme solí sa vyskytuje napr. v šťaveli alebo špenáte.

EKN – Ing. Beková

- **DEĽBA PRÁCE - Historické formy deľby práce**
 - **Súčasné formy deľby práce**
 - **Špecializácia**
 - **Kooperácia**

- **PENIAZE A ICH PODSTATA - Obeh tovaru a peňazí**
 - **Peniaze**
 - **Vznik a vývoj peňazí**
- **Súčasné formy peňazí**
 - **Funkcie peňazí**

UČEBNÉ TEXTY POSLANÉ NA MAIL.

- **ZHRNUTIE - Základné ekonomické pojmy**

TSV – Mgr. Gráčik

Svetová zdravotnícka organizácia WHO v tejto súvislosti vydala odporúčania pre udržanie fyzickej aktivity počas karantény

Upozornenie: tieto odporúčania sú určené ľuďom v karanténe bez akýchkoľvek príznakov alebo diagnózy akútneho respiračného ochorenia. Nemali by nahradiť lekárske poradenstvo v prípade zdravotného stavu.

Odporúčané množstvo fyzickej aktivity sa dá dosiahnuť aj v domácom prostredí, bez špeciálneho vybavenia a s obmedzeným priestorom. Ako môžeme zostať aktívny a zredukovať sedavé správanie kým sme v karanténe:

- **Krátke aktívne prestávky počas dňa:** krátke a intenzívne činnosti v rámci pohybovej aktivity pomáhajú dosiahnuť týždenné odporúčania. Môže to byť krátke cvičenie alebo tanec, či práca v domácnosti alebo záhrade.

- **Online cvičenie:** využite množstvo online cvičení. Mnohé z nich sú zadarmo a nájdete ich na rôznych internetových stránkach. Pokiaľ nemáte skúsenosti s vykonávaním týchto cvičení, buďte opatrní a vedomí si svojich limitov.

- **Chôdza:** aj v malých priestoroch vám môže chôdza pomôcť zostať aktívnymi. Ak telefonujete namiesto sedenia sa postavte a prechádzajte sa.

- **Postavte sa:** skráťte čas strávený sedením tým, že vstanete kedykoľvek je to možné. V ideálnom prípade sa snažte prerušiť čas sedenia a odpočinku každých 30 minút. Ak chcete pokračovať v práci v stoji, zväžte nastavenie svojho pracovného stola. Počas voľného času stráveného sedením uprednostňujte kognitívne stimulačné činnosti (čítanie, spoločenské hry, hádanky).

- **Relaxácia:** meditácia a hlboké dýchania vám môžu pomôcť ostať pokojnými.

K odporúčaniam patrí taktiež dodržiavanie pitného režimu ideálne prostredníctvom čistej pitnej vody a obmedzenie až vynechanie alkoholických nápojov. Dôležitá je zdravá strava s dostatkom ovocia a zeleniny a s obmedzením soli, cukru a tuku.

ODV – Ing. Šestáková

Témy:

Zložitá úprava polievok a omáčok : Zásady prípravy omáčok, rozdelenie, použitie.

Podávanie nápojov pomocou servírovacích vozíkov.

Vypracovaný študijný materiál poslaný na mailové adresy žiakov.

DÚ: Z poslaného študijného materiálu si zapíšete poznámky, vynormovať do zošitov poslané jedlo na 25 porcií a poslať na môj mail. V prípade nejasností ma kontaktujte.

ODV – Ing. Emilová

Témy:

Zložitá úprava polievok a omáčok : Zásady prípravy omáčok, rozdelenie, použitie.

Podávanie nápojov pomocou servírovacích stolíkov

Vypracovaný študijný materiál poslaný na mailové adresy žiakov

DÚ: Z poslaného študijného materiálu si zapíšete poznámky, vynormovať do zošitov poslané jedlo na 25 porcií a poslať na môj mail. V prípade nejasností ma kontaktujte